

АСОРТИМЕНТ ВИНОГРАДАРСЬКО–ВИНОРОБНОЇ ПРОДУКЦІЇ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Г.М.Кулешова, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

Останнім часом розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу приділяється дуже багато уваги. Питання підвищення конкурентоспроможності його продукції дуже актуальне через великі потенційні можливості виноградарства і виноробства. Якість їх продукції значною мірою залежить від асортименту виноградників. Вітчизняні і зарубіжні науковці, що займалися питаннями виноградарства, приділяють дуже багато уваги асортименту виноградарсько-виноробної продукції. Дослідження А.М.Авідзби, А.П.Дікань, П.П.Макаренка, В.А.Рибінцева, А.М.Бузніка, О.М.Гаркуші, К.Калека, І.І.Червена та інших вчених показали, що досконало підібрана сортова база насаджень істотно впливає на якість і обсяги виробництва високоефективної та конкурентоспроможної продукції.

У виноградарстві існує близько 20 тис. сортів. Як свідчить світовий досвід і наукові дослідження, серед технічних сортів, з яких готуються найкращі в світі столові вина, виділяють Каберне, Совіньон, Піно Чорний, Рислінг Рейнський і Шардоне, Мерло та інші.

В світі у кожній країні існує своя, специфічна для неї, класифікація вин. В ринкових умовах це є полегшенням виробникові в конкуренції з іншими. Так, наприклад, у Франції користуються попитом споживачів так звані “сільські вина”, які відрізняються високою якістю і інформаційними особливостями. Є вина інших категорій: VDQS, AOC (AC). За даними винами проводиться чіткий контроль якості, а вина категорії AOC навіть мають цілий перелік характеристик, яким вони повинні відповідати: чітко відокремлена територія, мінімальний відсоток алкоголю, методи підрізки лози, умови винифікації та щорічна перевірка відповідності даним вимогам.

Чим вища категорія вина, тим вищу ціну має право виробник становити за свою продукцію. Тобто підприємці зацікавлені в

підвищенні якості. Так, наприклад, спілки Шампані отримують повну ціну за вино, або 100%. [2]. Зазначимо, що в Шампані спеціалізуються на вирощуванні трьох сортів винограду: Піно Чорний, Шардоне, Піно Менсьє, в Ельзасі вирощують 7 сортів, в Юра — 5 сортів (причому з чіткою структурою: 45% площі — Шардоне, 20% — Пульсар, 15% — сорт Совіньон і 5% — Труссо), в Бургундії — чотири місцевих сорти, в Божоле — тільки два. В кожній провінції створено виноградарські кооперативи, які контролюють діяльність виробників і регулюють процес ціноутворення.

В Іспанії існує своя класифікація вин: високоякісне вино ДО, назва якого контролюється за походженням. Присвоєння статусу надає певні переваги як для виробників, так для споживачів. Наприклад, виробники мають право ставити високу ціну, при цьому отримують максимальний прибуток, імідж і, відповідно, рекламу для покупців. Споживачі при цьому отримують вино високої якості, яке щорічно перевіряється [2].

Отже, для підвищення конкурентоспроможності виноградарсько-виноробного підкомплексу велику роль відіграє асортимент виноробної продукції і сортимент вирощеного винограду. В зарубіжних країнах великою популярністю користуються такі сорти винограду як Піно Чорний, Шардоне, Піно Менсьє, Аліготе, Каберне Совіньон. Але при цьому в кожній спілці або кооперативі чітко дотримуються правил вирощування тільки обраних для них сортів винограду залежно від якості ґрунту.

Єдиною проблемою на сьогодні за кордоном є те, що “сучасні споживачі надають перевагу більш легким і елегантним винам, а не міцним” [2]. В Україні, навпаки, щорічно спостерігається тенденція до зниження обсягів виробництва столових та десертних вин, а українські споживачі надають перевагу саме міцним червоним винам, хоча виробляється більше білих, що зумовлено наявністю виноградних насаджень білих сортів [1]. Тому, сортова структура виноградників країни потребує певного вдосконалення.

На Півдні вирощуються цінні сорти винограду для виробництва високоякісних шампанських виноматеріалів, марочних столових, десертних вин та для споживання у свіжому вигляді.

Основною проблемою підприємств Миколаївської області є наявність багаточисленної різноманітної сортової бази. У ВАТ “Радсад” Миколаївської області на сьогодні налічується 24 сорти на площі 1131,2 га, в ЗАТ “Коблево” — близько 20 сортів на 631 га. В середньому по підприємствах області, які спеціалізуються на виноградарстві, вирощується понад десяти сортів (за кордоном — від 3 до 7 сортів на площі до 300 га). У 2003 році в області плодоносить близько 6 тис. га виноградників під деякими з яких зайнято мізерні площі.

Як відомо, кожний сорт має різні строки дозрівання, вимагає різних підходів по догляду за рослинами, а дана “різнобарвність” призводить тільки до підвищення витрат праці і коштів підприємства. Важливою умовою збереження виноградної сировини при переробці є забезпечення ритмічності завантаження виробничих потужностей підприємств. Цього можна досягти шляхом підбору відповідної сортової структури виноградних насаджень. В той же час кількість технічних сортів треба обмежувати — не більше 4 — 6 з різними строками дозрівання і площею не менше 100-150 га для кожного сорту.

Згідно з технологічними вимогами марочне виноробство базується на переробці високоякісних сортів винограду, зібраного в період досягнення певних суворо визначених кондицій за цукристістю, наявністю органічних кислот та інших компонентів. Тому поліпшення якості винограду, особливо щодо підвищення вмісту цукру в ягодах столових і технічних сортів, є надзвичайно важливою проблемою. Проте значна кількість винограду надходить на переробні підприємства з цукристістю нижче прийнятого рівня кондицій (16%).

Зараз Україна виробляє на рік близько 7 кг винограду на душу населення, 75% якого — питома вага технічних сортів, які йдуть на переробку. В Миколаївській області в загальній площі насаджень 83,1% займають технічні сорти, на столові сорти припадає лише 16,9%. Як бачимо, на частку столових сортів залишається мізерна цифра, особливо, якщо врахувати, що медики рекомендують дорослій людині з’їдати на рік 40 кг свіжого винограду. Тож значні обсяги цієї продукції доводиться експортувати, і

питання “Яку продукцію (технічний або столовий виноград) вигідніше реалізувати ?” [1] лишається досі.

Ми маємо унікальний сортовий склад виноградників. Незважаючи на невисокі врожаї таких сортів як Каберне, Совіньон, Шардоне, Мерло та інші, є можливість виготовляти чудові шампанські, столові, міцні вина, які користуються великим попитом у споживачів і достатньо високим рівнем конкурентоздатності. Хоча історично ґрунти Півдня України мають потенційні можливості саме для виноградарства і виноробства, з переходом до ринкових відносин потрібно переймати досвід досвідчених країн в даній галузі.

Висновки: виноградарсько-виноробні підприємства вимагають більш удосконаленого асортименту насаджень, а відповідно — і класифікації вин. Кожне господарство повинне спеціалізуватися на конкретному переліку продукції, підвищувати свій кваліфікаційний рівень саме на обраних сортах (не розширювати асортимент продукції, а поліпшувати його), що призведе до виробництва конкурентоспроможної продукції у виноградарсько-виноробному підкомплексі країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркуша О.М. Формування ефективного виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК України. – Миколаїв: МДАА, 2001. – 281 с.
2. Кристиан Каллек. Вино. Иллюстрированная энциклопедия.- М.: ООО “Издательство Лабиринт Пресс”, 2003. – 316 с.